herpy

PILGIFTFROSKER

Machalilla poison frog

Epipedobates machalilla

Epipedobates machalilla er en slank, dempet farget pilgiftfrosk på 14-18 mm med brun rygg og en lys stripe langs siden. Den lever bare i lavlandet og de tørre skogene i det vestlige Ecuador. Arten holdes neppe, og stellet bygger på klimaet og de nære slektningene.

Familie: Dendrobatidae

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**14-18 mm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**8-10 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende**
Biotop	**Tørrskog og regnskog**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskap	**Ingen** Oppdrettede dyr. Viltfangede dyr kan beholde giften lenge
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**40 × 40 × 40 cm** L × B × H for 3 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-27 °C**
Temperatur, natt	**19-22 °C**
Luftfuktighet	**80-100 %**
Vann	**Vannskål** dybde 1-2 cm
UVB	**Valgfritt** Ferguson-sone 1
Kosthold	**Små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Utvikling	**Rumpetrollene bæres til vann**
Egglegging	**På bakken**
Egg per legging	**15**
Klekking	**18-22 dager**
Larvetid	**42-70 dager** fra klekking til metamorfose
Larvefôr	**Alger/planter og ferdigfôr**
Yngelpleie	**Vokter eggene og bærer rumpetrollene**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Epipedobates machalilla er en liten, slank pilgiftfrosk og en av de minste i slekten. Hannene måler 14-16 mm og hunnene 15-18 mm fra snute til kloakk. Hodet er lengre enn bredt, trommehinnen er liten, fingrene har ingen svømmehud, og tærne har utvidede tåputer. Ryggen er olivenbrun til mørk kaffebrun med mørkebrune, ofte x-formede tegninger over skuldrene, og en kremgul til kremhvit stripe løper på skrå fra øyet langs siden. Forbena er oransje, øyet er gullfarget, og buken er kremfarget. Nær typelokaliteten har dyrene en oransje til klart rød flekk i lysken; i andre bestander mangler den.

Arten hører til de dempet fargede artene i slekten uten skarp varselfarge. Den ble beskrevet av Luis Coloma i 1995 som *Colostethus machalilla* og er nær beslektet med *Epipedobates anthonyi* og *Epipedobates tricolor*.

Slekten har giftstoffer i huden, som froskene får fra føden i naturen; oppdrettede dyr er giftfrie. For *E. machalilla* er giften ikke dokumentert, men noen bestander kan ha kjemisk forsvar. Vask hendene før og etter kontakt.

Utbredelse og leveområde

Epipedobates machalilla finnes bare i det vestlige Ecuador, vest for Andesfjellene. Den er kjent fra provinsene Manabí, Santa Elena, Guayas, Los Ríos, Bolívar og El Oro, blant annet fra Machalilla nasjonalpark, Reserva Jouneche og Reserva Ecológica Manglares Churute, fra 10 til 515 meters høyde. Mot nord er den funnet i overgangen til Chocó-regnskogen. Eldre angivelser øst for Andes er feil.

IUCN regner arten som ikke truet (LC), men bestanden går tilbake fordi skog ryddes til landbruk og tømmer.

> **Naturlig utbredelse:** Ecuador.

LEVEOMRÅDE

Epipedobates machalilla lever i tørre og lavtliggende skoger på Ecuadors stillehavskyst. Klimaet er tropisk med en regntid og en lang tørketid, der mange trær i tørrskogen mister bladene. Froskene er dagaktive og lever på skogbunnen og i løvlaget, og hannene bærer rumpetrollene til bredden av bekker eller til pytter. Temperatur og luftfuktighet på froskenes levesteder er ikke målt.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon Les mer: Oppdrett av rumpetroll

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stellet av *Epipedobates machalilla*, og arten holdes neppe. Stellet bygger på klimaet i utbredelsesområdet og på de nære slektningene *Epipedobates anthonyi* og *Epipedobates tricolor*, som den ligner i størrelse og levesett. Tallene for terrarium, klima, larvetid og levealder er lånt fra *E. tricolor*.

Et par eller en hann og to hunner trenger et terrarium på minst 40 × 40 × 40 cm. Bygg opp bunnen med et drenslag av leca-kuler, en vanngjennomtrengelig duk og et substrat av jord, mose og kokosfiber. Et tykt lag med blader gir skjul og eggleggingssteder. Legg til kork, røtter og tett beplantning av robuste planter. Dekk ventilasjonsåpningene med fint nett.

Hold arten for seg og ikke sammen med andre pilgiftfrosker, heller ikke *E. anthonyi*, slik at artene ikke krysses.

Les mer: Terrarieoppsett og bioaktiv bunn

TEMPERATUR

Hold 22-27 °C om dagen med litt kjøligere og litt varmere steder i terrariet, og 19-22 °C om natten. Arten lever lavere og varmere enn *Epipedobates tricolor*, så den øvre delen av intervallet passer. Hold lufta under 28 °C, og unngå direkte sol og lokal oppvarming; langvarig varme stresser frosker. Mål med et digitalt termometer nede i terrariet. En kjøligere og tørrere periode om vinteren tilsvarer tørketiden i naturen og gir dyrene en pause fra yngelen.

LUFTFUKTIGHET OG DUSJING

Luftfuktigheten skal være 80-100 %. Sprøyt flere ganger om dagen eller bruk et regnanlegg, for eksempel tre ganger daglig i 20-60 sekunder, slik at blader og innredning er tørre igjen etter omtrent en time. Bruk regn- eller osmosevann. Etterlignes tørketiden, sprøytes det kortere og sjeldnere, men løvlaget må alltid ha fuktige steder, slik at froskene kan velge. Bunnen må ikke bli vassjuk, og stillestående luft må unngås.

VANN OG VANNKVALITET

En lav vannskål med 1-2 cm vann, som froskene lett kommer opp av, er nok. Bruk regnvann, osmosevann eller avklorert springvann, og skift det ofte. Amfibier tar opp vann og stoffer gjennom huden, så såpe, rengjøringsmidler, klor og håndkrem må ikke komme i nærheten. Rumpetroll oppdrettes i egne beholdere (se Egg og rumpetroll).

LYS OG UVB

Lyset er til plantene: lysstoffrør eller LED-lister i omtrent 12 timer om dagen. De nærstående artene trives uten UVB, så det er valgfritt. Vil man gi det, så hold deg til Ferguson-sone 1 med rikelig skygge og tett løv.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Epipedobates machalilla er liten og tar små byttedyr: spretthaler og bananfluer (*Drosophila melanogaster*), og som voksen også den større *Drosophila hydei* og nyklekte sirisser. Fôr 2-3 ganger i uken og bare så mye som froskene spiser på få minutter. Pudre fôret med vitamin- og mineralpulver til amfibier, og gi fôrdyrene godt fôr selv. Ikke fang fôrdyr i naturen; de kan bære parasitter og sprøytegift.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Hannene er trolig territoriale og roper fra sittesteder på bakken og i løvlaget, som de nære slektningene. Arten holdes best som et par eller en liten gruppe i et terrarium med mange siktbarrierer og gjemmesteder. Følg med på at ingen dyr jages vedvarende. Ikke håndter dyrene: huden er tynn og tåler ikke såpe, salt og krem fra hendene. Skal en frosk flyttes, så lokk den inn i en ren plastboks.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hunnene er litt større enn hannene, og hannene roper. Alderen ved kjønnsmodning er ikke dokumentert for arten; hos *Epipedobates tricolor* begynner yngelen 6-10 måneder etter metamorfosen. Det sikreste er å oppdra en gruppe unger sammen og se hvem som roper.

PARRING

Yngelen følger trolig regntiden. I terrariet kan en kjøligere og tørrere periode etterfulgt av kraftigere sprøyting sette dyrene i gang. Paringen foregår med hodeamplexus. Detaljer om rop og paring er ikke dokumentert for arten.

EGG OG RUMPETROLL

Hunnen legger omtrent 15 egg på bakken eller under blader og forlater dem deretter. Eggene er omtrent 1,6 mm og dermed de minste og minst pigmenterte i slekten. Hannen vokter eggene, og når rumpetrollene klekkes, bærer han dem til vann og forsvarer dem aggressivt.

Rumpetrollene oppdrettes enkeltvis eller sammen i bøtter med regn- eller osmosevann ved 22-24 °C, først bare 1-2 cm dypt, og får fiskeflak, spirulina og dafnier hver dag.

METAMORFOSE

Rumpetrollene klekkes omtrent 20 dager etter befruktningen. Larvetiden er 6-10 uker (42-70 dager). Når forbena kommer, må det være en myk overgang fra vann til land med stein, kork eller planter, slik at de små froskene lett kommer seg opp.

OPPDRETT AV UNGER

De nylig forvandlede ungene er svært små og flyttes til et lite terrarium med samme klima og et løvlag å gjemme seg i. Gi spretthaler og de minste bananfluene daglig, pudret med vitamin- og mineralpulver. Vekst og alder ved flytting er ikke dokumentert for arten.

Helse og vanlige feil

Sykdommer er ikke dokumentert spesifikt for arten. Det som gjelder for slekten, gjelder trolig også her:

- Chytridsopp (*Batrachochytrium dendrobatidis*), som kan utrydde hele bestander. Hold nye dyr i karantene, få dem testet, og desinfiser innredning.
- Fyrstikkben hos unger som utvikler for svake eller ingen forben. Årsaken er ikke klarlagt; fôret og for mange rumpetroll i samme vann mistenkes.
- Varme over 28 °C over lengre tid, som gir sløvhet og appetittløshet.
- Uttørking ved lav luftfuktighet uten tilgang til vann.

Kontakt en veterinær med kunnskap om amfibier hvis et dyr er sløvt, avmagret eller får sår på huden.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.